

Sygn. akt I ACz 345/15

POSTANOWIENIE

Dnia 10 marca 2015 roku

Sąd Apelacyjny w Łodzi Wydział I Cywilny w składzie:

P.: (...) S.A. L. S.: S.A. (...)

S.A. Małgorzata Stanek

po rozpoznaniu w dniu 10 marca 2015 roku w Łodzi

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z wniosku pełnomocnika Komitetu Wyborczego Wyborców S. G. K.

z udziałem A. K.-Komisarza Wyborczego w C. , W. P. Miejskiej Komisji Wyborczej w M. i W. K.

o stwierdzenie nieważności wyborów do Rady Miasta M. w O. Wyborczym Numer 3 Obwodzie Głosowania Numer 3

na skutek zażalenia Zastępcy P. Miejskiej Komisji Wyborczej w M. i W. K.

od postanowienia Sądu Okręgowego w Płocku z dnia 16 grudnia 2014 roku sygn. akt I Ns 320/14

postanawia:

oddalić zażalenia.

Sygn. akt I ACz 345/15

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem z dnia 16 grudnia 2014 roku Sąd Okręgowy w Płocku rozpoznając wniosek o stwierdzenie nieważności wyborów do Rady Miasta M. w O. Wyborczym Numer 3 , Obwodzie Głosowania Numer 3:

1. stwierdził nieważność wyboru radnego W. K. do Rady Miasta M.,
2. stwierdził wygaśnięcie mandatu radnego Rady Miasta M. W. K.,
3. nakazał przeprowadzenie ponownie wyborów do Rady Miasta M. w O. Wyborczym Numer 3 Obwodzie Głosowania Numer 3

Sąd I instancji ustalił, że : w wyborach samorządowych do Rady Miasta M., które odbyły się 16 listopada 2014 r. w O. Wyborczym nr 3 w M. kandydowały 4 osoby: W. K., M. W., K. S. i G. P.. Obwodowa Komisja Wyborcza Nr 3 otrzymała (...) karty do głosowania, z czego 609 pozostało niewykorzystanych, a 562 karty wydano wyborcom. Z urny wyjęto 565 głosów, z czego 3 karty były nieważne z uwagi na brak pieczęci Obwodowej Komisji Wyborczej. Poszczególni kandydaci otrzymali następującą ilość głosów ważnych: W. K. 182, M. W. 181, G. P. 121 i K. S. 51. Odnośnie różnicy głosów dotyczącej liczby kart wydanych komisji, pozostałych niewykorzystanych i wydanych wyborcom w protokole, jako przyczynę tego stanu rzeczy wskazano, że Komisja błędnie policzyła karty do głosowania. Wszystkie trzy karty nieważne zawierały głosy oddane na M. W. .

Odwołując się do przepisów art. 82 i 394 § 1-3 kodeksu wyborczego Sąd Okręgowy wskazał na zasadność protestu z powołaniem się na dwie zasadnicze okoliczności, mogące budzić wątpliwości co do prawidłowości wyniku wyborów.

Po pierwsze: liczba kart do głosowania otrzymanych przez Obwodową Komisję Wyborczą nie była tożsama ze zsumowaną liczbą kart niewykorzystanych i wydanych wyborcom (po dodaniu liczby kart niewykorzystanych i wydanych wyborcom brakowało 11 kart w ralicji do wydanych). Po drugie: w urnie znalazły się 3 karty nieważne, a przyczyną nieważności był brak pieczęci Obwodowej Komisji Wyborczej. Okoliczności te trudno racjonalnie wyjaśnić nie podważając wiarygodności wyników przeprowadzonych wyborów. O ile mogło zdarzyć się, że Obwodowa Komisja Wyborcza nie przeliczyła kart do głosowania, tylko spisała dane z protokołu ich przekazania, to w wypadku kart nieważnych nie było żadnego przekonującego wytłumaczenia, dlaczego znalazły się one w urnie wyborczej. Można założyć, że przez pomyłkę nie zostały one opatrzone pieczęcią Obwodowej Komisji Wyborczej, ale wówczas nie sposób wyjaśnić, dlaczego z urny wyjęto 565 kart, podczas gdy wydano ich jedynie 562, właśnie o 3 mniej. Zresztą w takim przypadku, również istniałaby przesłanka do stwierdzenia nieważności wyborów, gdyż różnica pomiędzy W. K., a M. W. wynosiła tylko 1 głos, podczas gdy 3 nieważne głosy zostały oddane właśnie na M. W.. W efekcie Sąd uznał, że powyższe uchybienia musiały mieć wpływ na wynik wyborów, zwłaszcza w kontekście minimalnego zwycięstwa W. K. nad M. W..

Rozstrzygnięcie Sądu Okręgowego zakwestionowali: Zastępca P. Miejskiej Komisji Wyborczej w M. oraz W. K.. Obaj złożyli tożsame w swej treści środki zaskarżenia, zarzucając naruszenie art. 82 i 394 § 1 Kodeksu wyborczego oraz art. 231-233 k.p.c. poprzez ich błędną wykładnię lub niewłaściwe zastosowanie. Wnieśli o uchylenie zaskarżonego postanowienia i oddalenie złożonego protestu wyborczego.

W uzasadnieniu zażalenia wskazali, że nie zostały wskazane konkretne przepisy Kodeksu wyborczego, które zostały naruszone. Nadto skarżący wskazali, że Sąd Okręgowy nie przeprowadził w sposób właściwy analizy treści protokołu i nie wyciągnął właściwych wniosków, bowiem trzech kart nieważnych komisja nie wydała, a karty te znalazły się w urnie poza kontrolą komisji i bez nadania im cech dokumentu urzędowego. Wobec tego ustalony wynik wyborów jest prawidłowy.

Sąd Apelacyjny zważył :

Zażalenie, jako bezzasadne podlegało oddaleniu z mocy art. 385 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2 k.p.c., z tym, że w odniesieniu do obu załącznych, jakkolwiek złożyli oni tożsame w swej treści środki zaskarżenia, z innych powodów.

Stosownie do art. 83 § 2 kodeksu wyborczego zasady wnoszenia protestów i tryb ich rozpatrywania, a także orzekania o ważności wyborów określają przepisy szczególne kodeksu. Rozwiązanie to, a także publicznoprawna specyfika żądań związanych z materią rozstrzyganą przez sąd nakłada na organy powinność ścisłej wykładni obowiązujących przepisów. Regulacja ta zawarta została w odniesieniu do wyborów samorządowych w gminach w art. 82 § 1 i art. 392 i następne kodeksu wyborczego. Ustawodawca w przepisach tych określił krąg uczestników. Wynika z tej regulacji, że podmiotami uprawnionymi do występowania w sprawach dotyczących protestów wyborczych, w ramach których stwierdzana jest ważność wyborów są: wnoszący protest, a także komisarz wyborczy, przewodniczący właściwych komisji wyborczych lub ich zastępcy (art. 393 § 1 kodeksu wyborczego). Analogiczny krąg podmiotów został określony w § 4 art. 393 kodeksu wyborczego dla wniesienia zażalenia na postanowienie w przedmiocie protestu. Regulacja ta wyklucza osobisty udział w tym postępowaniu kandydata na radnego. Stwierdzenie to oznacza, że osobie tej nie przysługuje legitymacja dla wniesienia zażalenia na postanowienie w sprawach dotyczących ważności wyborów.

Zgodnie zaś z art. 82 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. Kodeks wyborczy (Dz. U. nr 21 , poz. 112, ze zm.) przeciwko ważności wyborów , ważności wyborów w okręgu lub wyborowi określonej osoby może być wniesiony protest z powodu m.in. naruszenia przepisów kodeksu, dotyczących głosowania, ustalenia wyników głosowania lub wyników wyborów, mającego wpływ na wynik wyborów.

Sąd okręgowy, rozpoznając protesty wyborcze rozstrzyga o ważności wyborów oraz o ważności wyboru radnego. Sąd okręgowy orzeka o nieważności wyborów lub o nieważności wyboru radnego, jeżeli okoliczności stanowiące podstawę protestu miały wpływ na wyniki wyborów. Sąd okręgowy, orzekając o nieważności wyborów lub o nieważności wyboru radnego, stwierdza wygaśnięcie mandatów oraz postanawia o przeprowadzeniu wyborów ponownych lub o podjęciu

niektórych czynności wyborczych, wskazując czynność, od której należy ponowić postępowanie wyborcze (art. 394 § 1-3 Kodeksu wyborczego).

Przepisy kodeksu wyborczego zawierają ogólne reguły, dotyczące działania komisji, głosowania, sposobu ustalenia wyników głosowania i wyników wyborów, natomiast reguły te na podstawie art. 161 § 1 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. - Kodeks wyborczy każdorazowo są uszczegóławiane przez Państwową Komisję Wyborczą, która przed każdymi wyborami publikuje wytyczne. Przed wyborami samorządowymi w 2014 roku w dniu z dnia 29 września 2014 r. (...) uchwaliła wytyczne dla obwodowych komisji wyborczych, dotyczące zadań i trybu przygotowania oraz przeprowadzenia głosowania w wyborach organów jednostek samorządu terytorialnego, zarządzonych na dzień 16 listopada 2014 r. (M.P. z dnia 22 października 2014 r.)

Wynika z nich, że :

Komisja odbiera, najpóźniej w przeddzień głosowania karty do głosowania, nakładki na karty do głosowania sporządzone w alfabecie B.'a, formularze protokołów głosowania, pieczęć oraz spis wyborców wraz z listą wyborców, którzy udzielili pełnomocnictwa do głosowania. Do wykonania tego zadania komisja wyznacza co najmniej trzy osoby ze swego składu, przy czym jedną z nich powinien być przewodniczący komisji lub jego zastępca. Komisja ustala także, w uzgodnieniu z wójtem, miejsce i sposób przechowywania odebranych materiałów do dnia głosowania.

Przy odbiorze upoważnieni członkowie komisji dokładnie sprawdzają, czy:

- 1) karty do głosowania w wyborach do poszczególnych rad oraz w wyborach wójta zostały dostarczone w odpowiedniej liczbie oraz czy w wyborach do rady gminy, do rady powiatu i do sejmiku województwa, karty dotyczą właściwego okręgu wyborczego.
- 2) karty do głosowania są prawidłowo wydrukowane,
- 3) karty do głosowania są kompletne,
- 4) przekazano właściwą liczbę formularzy protokołu głosowania,
- 5) przekazano właściwy spis wyborców wraz z listą wyborców, którzy udzielili pełnomocnictwa do głosowania,
- 6) przekazano właściwą pieczęć komisji,
- 7) przekazano komplet nakładek na karty do głosowania sporządzonych w alfabecie B.'a
- 8) przygotowane zostały potrzebne materiały biurowe

Odbiór dokumentów potwierdza się na piśmie, wymieniając ich rodzaj i ilość, w tym liczbę otrzymanych kart do głosowania. Protokół odbioru otrzymuje organ przekazujący, a jego kopię włącza się do dokumentacji komisji.

W dniu wyborów komisja zbiera się w lokalu wyborczym w możliwie pełnym składzie, z udziałem przewodniczącego komisji lub jego zastępcy, na tyle wcześniej, aby wykonać wszystkie czynności związane z przygotowaniem głosowania, lecz nie później niż o godz. 6⁰⁰. Przed rozpoczęciem głosowania komisja, w możliwie pełnym składzie:

- 1) sprawdza dostarczone jej dokumenty oraz pieczęć komisji,
- 2) ponownie przelicza karty do głosowania odrębnie w wyborach do poszczególnych rad i w wyborach wójta; ustaloną liczbę komisja wpisuje w punkcie 2 formularza odpowiedniego protokołu głosowania w obwodzie;
- 3) ostemplowuje karty do głosowania - w miejscu na to przeznaczonym - swoją pieczęcią; w celu uniknięcia wydania wyborcy karty nieważnej zaleca się ostemplowanie wszystkich kart do głosowania przed otwarciem lokalu, tj. przed godziną 7⁰⁰; w razie niemożności wykonania tej czynności przed rozpoczęciem głosowania należy ostemplować

karty bezpośrednio po godzinie 7⁰⁰, możliwie przed rozpoczęciem wydawania kart wyborcom; po ostemplowaniu wszystkich kart pieczęcią komisji należy je wraz z pieczęcią komisji odpowiednio zabezpieczyć;

4) sprawdza, czy urna jest pusta, a następnie zamyka ją i opieczętowuje; urna powinna być ustawiona w takim miejscu, by była przez cały czas głosowania widoczna dla członków komisji i mężów zaufania oraz obserwatorów międzynarodowych; ponadto możliwe jest wyznaczenie jednego członka komisji (rotacyjnie), którego zadaniem będzie czuwanie nad urną.

Przy wydawaniu kart do głosowania obwodowa komisja sprawdza, czy wydawane karty są ostemplowane jej pieczęcią.

Ponadto komisja zwraca uwagę, by wyborca potwierdził własnoręcznym podpisem, w przewidzianej na to rubryce spisu wyborców, fakt otrzymania kart.

Przy czynności potwierdzania przez wyborców otrzymania karty należy zwrócić szczególną uwagę, by podpisy składane były w miejscach (w linii) odpowiadających nazwiskom.

Twierdzenia zawarte w zażaleniu wniesionym przez Zastępcę P. Miejskiej Komisji Wyborczej w M. co do trzech kart nieważnych, których Komisja nie wydała i wrzucenia ich do urny poza kontrolą Komisji traktować należy obecnie, jako nie podlegającą weryfikacji, spekulację.

Protokół wyników głosowania wskazuje wprost na nieprawidłową pracę Komisji w Obwodzie Numer 3. Z wytycznych (...), znanych doskonale członkom Komisji, wynika wprost, że karty do głosowania winny być przeliczone przy ich odbieraniu i na tę okoliczność sporządza się protokół, a potem przelicza się je ponownie przed otwarciem lokalu. Gdyby Komisja rzetelnie wykonała swoje obowiązki spod jej kontroli nie wyszłoby 11 kart. Nie ma bowiem możliwości, by komisja dwukrotnie licząc otrzymane karty pomyliła się o 11 sztuk, co zasadnie wytknął Sąd Okręgowy.

Karty do głosowania winny być ostemplowane wszystkie jeszcze przed otwarciem lokalu wyborczego, a następnie jeszcze raz Komisja sprawdza wykonanie tych czynności przed wydaniem karty wyborcy. Zdarza się w praktyce, że wyborcom wydaje się karty do głosowania, nie odnotowując tego w spisie wyborców. Nie da się już ustalić czy tak było w rozważanym przypadku. Karty nieważne nie były w ogóle brane pod uwagę przy ustalaniu wyników głosowania, a nie można wykluczyć, że zostały one wydane bez zachowania stosownych procedur, opisanych wyżej. Nadto trzeba zwrócić uwagę na fakt, że żaden wyborca nie może dysponować kopiami kart do głosowania, ani tym bardziej oryginałami bez pieczęci, co sugeruje żalący, zwłaszcza że w wyborach samorządowych są one drukowane odrębnie dla każdego okręgu. Dla każdego okręgu mają inną treść. Na kartach nieważnych zostały oddane głosy na kandydata drugiego z listy, który przegrał jednym głosem. Przy trzech kartach nieważnych i zasadniczych wątpliwościach co do bytu 11 kart wyniki wyborów zawarte w protokole budzą zasadnicze wątpliwości. Właśnie to, że karty nieważne nie były brane pod uwagę, przy równym do spekulacji żalącego prawdopodobieństwie, że zostały wydane przez członków Komisji, a głosy na nich zostały oddane na M. W. powoduje, że wyniki wyborów, przy istniejącej różnicy głosów między pierwszym i drugim kandydatem, budzą wątpliwości co do rzetelności wyniku, jaki znajduje odzwierciedlenie w protokole.

Nadto z zacytowanego fragmentu wytycznych wynika wprost, że przy dobrze zorganizowanej pracy komisji nie powinno być przypadków wrzucania do urny kart w sposób niekontrolowany („poza wiedzą i kontrolą komisji”). W obliczu wskazanych nieprawidłowości w pracy Komisji jedynym możliwym rozstrzygnięciem było wydanie postanowienia, stwierdzającego nieważność wyboru radnego W. K. do Rady Miasta M., ze wszystkimi tego konsekwencjami.

Mając na uwadze powyższe Sąd Apelacyjny orzekł jak w sentencji.

Z: odpisy postanowienia wraz z uzasadnieniem doręczyć: pełnomocnikowi G. K., Komisarzowi Wyborczemu w C. i żalącym..